

HARMINCHARMADIK FEJEZET

MAGYARORSZÁGI REAGÁLÁSOK A HOLOCAUSTRA

Az első békeévek

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ utáni néhány évben több tényező is befolyásolta a Holocaustra vonatkozó magyarországi reakciókat. A következő főbb tényezőkre gondolhatunk: a háborús bűnösök bírósági tárgyalásain elhangzott tényfeltárásokra, a túlélők és a náciellenes magyarok beszámolóira, az antiszemitizmus újraeledésére, a felelősségről folytatott vitákra és a szovjet megszállás egymással ellentétes értékeléseire.

A magyar zsidóság és ezen belül az egyes magyarországi zsidó közösségek 1938–45 között bekövetkezett tragédiájára fény derült a nürnbergi perekben, illetve a háborús bűnösök ellen Magyarországon és az utódállamokban (Csehszlovákiában, Romániában és Jugoszláviában) 1945–48 között lefolytatott, nagyszámú bírósági tárgyaláson (lásd a 32. fejezetet). Főként e tárgyalások jóvoltából értesülhettek a magyar tömegek a végleges megoldás részleteiről, illetve a quisling-kormányok részvételéről ennek végrehajtásában. A perek feltárták a Sztójay- és a Szálasi-kormány felelősségét, a helyi, a járási és a megyei közigazgatás részvételét, illetve azt, hogy milyen készségesen segítette a magyar közhivatalnoki kar, a rendőrség és a csendőrség az SS-t. A tárgyalásokat igen sokan kísérték figyelemmel mind a tárgyalóteremben, mind pedig a sajtóban.¹

Formálta a Holocaustról kialakított álláspontokat az a viszonylag nagyszámú szépirodalmi, memoár- és történeti kiadvány is, amely a náci korszak különböző mozzanataival foglalkozott.

A korszak irodalmi termése túlnyomórészt memoárszerű, vértanúsággal áthatott. A legtöbb beszámoló a szerzőnek a gettóban, a koncentrációs táborban vagy a munkaszolgálatban szerzett élményeit részletezte.² A személyes elbeszélések egy-egy zsidó közösség tragédiájának ismerte-